

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 23 март 2022 г.
(OR. en)

7426/22

AGRI 111
ENV 255
AGRIFIN 33
AGRIORG 35
SOC 180
COH 23
ALIM 2
COHAFA 36
DEVGEN 54

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от г-жа MARTINE DEPREZ, директор

Дата на получаване: 23 март 2022 г.

До: Г-н Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, генерален секретар на Съвета на Европейския съюз

№ док. Ком.: COM(2022) 133 final

Относно: СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ Гарантиране на продоволствената сигурност и повишаване на гъвкавостта на продоволствените системи

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2022) 133 final.

Приложение: COM(2022) 133 final

Брюксел, 23.3.2022 г.
COM(2022) 133 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И
СОЦИАЛЕН
КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ**

**Гарантиране на продоволствената сигурност и повишаване на гъвкавостта на
продоволствените системи**

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Непровокираното руско нашествие в Украйна допълнително дестабилизира и без това уязвимите селскостопански пазари. Пандемията от COVID-19 и изменението на климата оказват натиск върху селското стопанство в целия свят. В най-новия доклад на Междуправителствения комитет по изменението на климата се описва как заплахите за продоволствената сигурност и изхранването, които произтичат от засушаванията, наводненията, горещините и покачването на морското равнище, вече се превръщат в реалност и се очаква да нарастват поради глобалното затопляне, като застрашават по-специално уязвимите региони¹.

Още преди нашествието, на стоковите пазари се наблюдаваше значително рязко покачване на цените, което се отрази на селскостопанските пазари посредством повишаването на разходите за енергия и торове, а оттам — и на цените на селскостопанските продукти. В сравнение с миналия февруари цените на храните в ЕС се увеличиха с 5,6 %.

Днес доставките на храни в ЕС не са под заплаха. ЕС в голяма степен задоволява самостоятелно потребностите си от ключови селскостопански продукти, тъй като е основен износител на пшеница и ечемик и до голяма степен осигурява потреблението си на други основни култури, като царевица, или на захар. ЕС в голяма степен задоволява самостоятелно и потребностите си от продукти от животински произход, включително млечни и месни продукти, като съществено изключение представляват морските храни.

Нашествието в **Украйна и повсеместното покачване на цените на стоките в световен мащаб** обаче тласкат нагоре цените на пазарите на селскостопански и морски продукти и **разкриват уязвимите места на нашата продоволствена система**: нашата зависимост от вноса например на енергия, торове и фуражи. Тази зависимост повишава разходите за производителите и засяга цените на храните, което **поражда безпокойство** по отношение на покупателната способност на потребителите и доходите на производителите.

Смущенията в търговията **предизвикват и сериозни опасения за световната продоволствена сигурност**, които произтичат от краткосрочното въздействие на войната, както и от свързаната с нея дългосрочна неизвестност. Обсадените украински градове страдат от остър недостиг на храна. Значителните търговски потоци от зърнено-житни и маслодайни култури от района на Черно море практически спряха.

Войната в Украйна промени драстично очакванията на пазарите и засегна цените на всички стоки, включително и на първичните продукти на селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост. **Опасенията за продоволствената сигурност** са съсредоточени главно върху световния пазар на пшеница. След нашествието цените на фючърните пазари на пшеница се увеличиха със 70 %. Световното производство на пшеница е застрашено, от една

¹ [Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability | Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability \(ipcc.ch\)](#) [Изменения на климата 2022: въздействия, адаптиране и уязвимост].

страна, от сътресението в предлагането, което се дължи на размера на дяловете на Украйна и Русия на пазарите на пшеница, а от друга страна — на сътресението, причинено от разходите за входящи ресурси, и особено за природен газ, азотни торове и кислород. За да се посрещнат световните нужди от храни през този и следващия сезон, е необходимо да се замести количество до 25 милиона тона².

Сега повече от всякога е **време да се демонстрира солидарност**. С настоящото съобщение Комисията откликва на призива, отправен от Европейския съвет във Версайската му декларация от 10 и 11 март 2022 г., да предложи варианти за справяне с растящите цени на храните и с проблема със световната продоволствена сигурност. То изхожда от оценка на положението (приложение 1) и се основава на визията за справедлива, здравословна и екологосъобразна продоволствена система, представена в Европейския зелен пакт и стратегията „От фермата до трапезата“. В съобщението се определят **краткосрочни мерки в подкрепа на продоволствената сигурност и селското стопанство** в Украйна, на световната продоволствена сигурност, както и на производителите и потребителите в ЕС. В него освен това се призовава за отстраняване на недостатъците, които разкри развиващата се криза, по начини, които **затвърждават прехода към устойчиви, гъвкави и справедливи продоволствени системи в ЕС** и по света.

2. СВЕТОВНАТА ПРОДОВОЛСТВЕНА СИГУРНОСТ

Руското нашествие в Украйна може да има сериозни последици за световната продоволствена сигурност, и то не само в Украйна, а и в много държави с недостиг на храни в Африка (включително в Субсахарска Африка), Близкия изток и Западните Балкани. Заедно с покачващите се цени на храните това може да засили бедността и нестабилността в тези държави.

Голяма загриженост поражда продоволствената сигурност в разкъсаната от войната Украйна, особено като се има предвид, че Русия изглежда умишлено атакува и унищожава запасите от храни и местата за съхранението им. В призив на ООН се прогнозира, че в Украйна ще бъдат засегнати до 18 милиона души, в това число до 6,7 милиона нови вътрешно разселени лица. Недостигът на храни в градовете и милионите бежанци и разселени лица **налагат на Украйна да се предостави спешно продоволствена помощ**. Субектите в областта на хуманитарната помощ, като например Световната продоволствена програма, предоставят продоволствена помощ и разширяват мащаба на своите операции. ЕС мобилизира помощ чрез своите механизми за гражданска защита и за хуманитарна помощ. Хуманитарната помощ от ЕС за Украйна и Молдова, която вече е приведена в действие, възлиза на 93 милиона евро и включва както продоволствена помощ, така и помощ за удовлетворяване на основни нужди.

През 2022 г. реколтата в Украйна — държавата, известна като житницата на Европа — **ще бъде значително засегната от военните действия и общите сътресения**. За да осигурят производството, украинските земеделци имат нужда от семена, дизелово гориво, торове и продукти за растителна защита. Комисията

² Прогнозите сочат, че до края на юни 2022 г. Украйна няма да може да изнесе около 5 милиона тона пшеница. Освен това за пазарната 2022/2023 г. се очакваше тя да изнесе допълнителни 20 милиона тона пшеница, а това вероятно няма да се осъществи. В тези данни не е отчетено въздействието върху руския износ на пшеница.

подкрепя Украйна за разработването и изпълнението на краткосрочна и средносрочна стратегия за продоволствена сигурност, чрез която да се гарантира, че входящите ресурси достигат земеделските стопанства, където това е възможно, и че транспортът и складовите съоръжения се поддържат, за да може Украйна да изхранва своите граждани и в крайна сметка да възстанови позициите си на експортните пазари. Комисията работи с Организацията на ООН за прехрана и земеделие (ФАО) на място в Западна Украйна, за да се помогне на малките земеделски стопанства и да се подсири селскостопанското производство. Освен това по молба на украинските селскостопански органи Комисията ще гарантира, че достъпът до пазарите на ЕС се запазва и улеснява по гъвкав начин както за вноса на украинските пазари, така и за износа от тях. Украинското правителство планира да финансира лихвите по заемите за селскостопански производители чрез програма на стойност 25 милиарда гривни (760 милиона евро) в рамките на поредица от нови мерки за облекчаване на икономическото сътресение от войната. И не на последно място — селскостопански организации от ЕС оказват помощ и подкрепа на украински селскостопански производители.

Войната засяга пряко световните доставки на храни (и преди всичко на пшеница, царевица, ечемик и слънчогледово масло), цените на торовете и цените на енергията. Сегашното покачване на цените допълнително влошава социално-икономическото положение, което вече е затруднено поради COVID-19, засушаванията, както и други конфликти. **През септември 2021 г. над 161 милиона души в 42 държави са страдали от тежка продоволствена несигурност.** Близко една трета от хората по света нямат достъп до подходяща храна, а около 3 милиарда души не могат да си позволят да се хранят здравословно. Има опасност тези числа да продължат да растат и целите за устойчиво развитие до 2030 г. да не бъдат постигнати. Първоначален анализ на ФАО показва, че се очаква броят на хората по света, които страдат от недохранване, да се увеличи със 7,6 милиона души (при сценарий с умерено сътресение) до 13,1 милиона души (при сценарий със сериозно сътресение).

За много държави с ниски доходи и дори за държави със средни към ниски доходи тези обстоятелства означават **повишени разходи за внос (на храни)**, и то по време, когато дългът се увеличава, а обменните курсове са изложени на натиск. Държавите, които внасят от Русия и Украйна голяма част от своите храни (и по-специално пшеница, която е важна основна стока), например някои държави от Африка, Близкия изток и Западните Балкани, са силно засегнати и в тях растящото напрежение може да доведе до социални вълнения, радикализация и нестабилност. Държавите, които зависят от вноса на торове за значителна част от селскостопанското си производство и някои от които зависят и от вноса на пшеница, ще се сблъскат с повишаващи се разходи, които може да станат непоносими и да предизвикат порочен кръг, застрашаващ сериозно производството на храни за няколко следващи реколти.

Вероятно е да се увеличат както хуманитарните нужди, така и разходите за тяхното удовлетворяване, а това ще окаже допълнителен натиск върху хуманитарната помощ. Така например Световната продоволствена програма прогнозира, че комбинираният ефект от покачването на цените на храните и на горивата ще доведе до увеличение на нейните оперативни разходи с 26,1 милиона евро месечно в сравнение с настоящите равнища. В сравнение с равнищата отпреди пандемията тези допълнителни разходи възлизат на 63,8 милиона евро месечно.

ЕС, като важно действащо лице в областта на хуманитарната помощ и помощта за развитие, що се отнася до продоволствената и хранителната сигурност, предоставя съществена финансова и политическа подкрепа. От 2015 г. насам ЕС е изразходвал най-малко 350 милиона евро годишно за хуманитарна продоволствена помощ. Освен това през периода 2014—2020 г. ЕС **задели над 10 милиарда евро за сътрудничество за развитие, с цел да се подобри продоволствената сигурност за най-бедните и най-уязвимите хора, да се помогне за премахването на глада и да се вземат по-адекватни мерки срещу всички форми на недохранване.** За периода 2021—2024 г. ЕС поема ангажимент за най-малко 2,5 милиарда евро (1,4 милиарда евро за помощ за развитие и 1,1 милиарда евро за хуманитарна помощ) за международно сътрудничество за целите на изхранването. В рамките на програмата за международно сътрудничество за периода 2021—2027 г. ЕС ще подкрепи продоволствените системи в около 70 партньорски държави.

Асиметричният скок в цените на фючърсите след руското нашествие в Украйна показва, че опасенията за световната продоволствена сигурност са съсредоточени най-вече върху пазара на пшеница. От геостратегическа гледна точка е изключително важно ЕС да съдейства за преодоляване на недостига на производство, за да се реши проблемът с очаквания световен дефицит на пшеница. ЕС е не само основен нетен износител на пшеница, но и има най-високи добиви в световен мащаб³. От миналото лято насам ЕС изнесе 19 милиона тона пшеница, като се очаква до края на юни да изнесе още 13 милиона тона. Това количество може леко да се увеличи в отговор на високите цени, които стимулират експортните продажби. Перспективите за реколтата от зимна пшеница в ЕС през 2022 г. са добри, тъй като засетите площи са с 1 % повече в сравнение с миналата година и през зимата в държавите членки, които са основните производителки на пшеница, посевите не пострадаха от неблагоприятни метеорологични условия.

В краткосрочен план Комисията редовно следи и анализира цените на храните и продоволствената несигурност, за да осъществява, където е възможно, координация с други глобални участници, включително по отношение на равнищата на запасите на национално и регионално равнище, въз основа на Системата за информация относно селскостопанските пазари (AMIS). Тя наблюдава нуждите от тези стоки, за да може — когато равнищата на световните запаси са ниски — да осигурява подходящи пазарни сигнали за стимулиране на производството посредством устойчиви практики. **Необходимо е да се засили хуманитарната помощ,** насочена към държавите с недостиг на храни, както и към засегнатите от конфликт държави в Северна Африка, Близкия изток, Азия и Субсахарска Африка. Когато е уместно, помощта следва да се осъществява чрез подход, основан на взаимовръзката между хуманитарната дейност, развитието и мира, и да се разширява работата на Световната мрежа за борба с продоволствените кризи, така че да обхване националното и местното равнище. Освен това на първия Европейски хуманитарен форум (21—23 март 2022 г.) беше отправен призив за действие **за съвместна работа като „Екип Европа“ за преодоляване на хуманитарната криза в областта на световната продоволствена сигурност.** Като обединят силите си за колективно действие, ЕС и неговите държави членки могат заедно да увеличат хуманитарната помощ за облекчаване на последиците и рехабилитация.

³ Добивите на пшеница в ЕС са средно 5,3 тона на хектар, докато в Украйна те са 4,3 тона на хектар, а в останалия свят — близо до или под 3 тона на хектар.

Предложената **програма на ЕС за спешна подкрепа** за Украйна (330 милиона евро) има за цел да допринесе за облекчаване на страданието на украинското население, причинено от руското нашествие, като осигури достъп до основни стоки и услуги, както и закрила. Действието ще спомогне и за укрепване на общата устойчивост на държавата, както и на устойчивостта ѝ срещу хибридни заплахи, като повиши капацитета на правителството, икономическите субекти, медиите и гражданското общество да устояват на последиците от кризата и да допринесат за възстановяването на страната. Специално внимание ще бъде посветено и на реконструкцията на гражданската инфраструктура с малък мащаб и нейното стратегическо планиране, както и на енергийната сигурност.

Това може да се допълни с макроикономическа помощ, в случай че са изпълнени условията за допустимост, за смекчавачи мерки в подкрепа на групите, които са най-силно засегнати от увеличението на цените (на храните), и с разработване на механизми за социална закрила. **ЕС може също така да продължи да интегрира облекчаването на дълговете в по-широк политически диалог и в стратегии и действия за финансиране, за да се осигури екологосъобразно възстановяване.** Необходимо е да се въведат механизми за предвиждане на по-нататъшния развой, чрез които евентуалните бъдещи сътресения да се предотвратяват, преди да са настъпили, а ако настъпят — да се намалява тяхното въздействие, а не да се реагира на последиците от тях.

Освен това ЕС ще продължи да се застъпва енергично, включително на международни форуми, за **избягването на ограниченията и забраните за износ на храни**, тъй като резултатите от тях са катастрофални, както отчетливо показва кризата от 2007—2008 г. в различни части на света. От решаващо значение ще бъде координацията в рамките на Световната търговска организация. За да се повиши гъвкавостта, държавите вносителки се насърчават да осигурят по-добра диверсификация на източниците на доставки на храни. За световната продоволствена сигурност освен това е много важно световните вериги на доставки и логистиката да функционират добре.

В средносрочен план ЕС ще продължи да подкрепя държавите в трансформацията към гъвкави и устойчиви селскостопански системи и системи за храни от водни организми. Това включва аналитична и политическа подкрепа, разработена в контекста на последващите действия след проведените през 2021 г. срещи на високо равнище на тема „Продоволствени системи“ и „Изхранване за растеж“. В този контекст ЕС ще засили международното си сътрудничество в научните изследвания и иновациите в областта на храните, включително като играе водеща роля в Консултативната група за международни научни изследвания в селското стопанство (CGIAR), със специално внимание към адаптирането към изменението на климата и смекчаването на последиците от него и към устойчивото управление и опазване на природните ресурси, чрез прилагане на подходи като агроекология, управление на ландшафта и агролесовъдство, диверсификация на търговските потоци и производствените системи, както и намаляване на загубата и разхищението на храни. ЕС освен това ще засили международното си сътрудничество по въпросите на изхранването и здравословното хранене (в това число посредством хуманитарна помощ), както и по въпросите на гъвкавите и приобщаващи вериги за създаване на стойност. По отношение на Африка основа за засилено сътрудничество предлага договорената през 2019 г. Програма за действие на Африканския съюз и ЕС за трансформиране на селските райони.

ЕС е готов да набележи — заедно с международните организации и в контекста на процеса, протичащ в рамките на Г-7 — потребностите на държавите, които са нетни вносителки на храни, и да отговори, ако е необходимо, с целева съгласувана подкрепа за програмите на отделните държави (съгласувани например с националните направления на срещата на високо равнище на тема „Продоволствени системи“ и с плановете в Африка на Цялостната програма за развитие на селското стопанство в Африка (CAADP).

ЕС активно мобилизира международната общност за спешно увеличаване на мащаба на многостранните действия извън хуманитарната помощ. Това включва да се гарантира, че органите на ООН, чиито задачи имат отношение към продоволствената сигурност, са в състояние да предприемат необходимите действия. Така например продоволствената сигурност е една от основните задачи на ФАО. На ФАО се пада ключова роля в анализа и справянето с последиците, които нашествието на Русия в Украйна оказва върху международните продоволствени системи, и в предотвратяването на по-нататъшно влошаване, като специално внимание следва да се обърне на закрилата на най-уязвимите. ЕС работи и за интегрирането на продоволствената сигурност в усилията на цялата система на ООН, включително Съвета за сигурност и Общото събрание на ООН, за да се утвърдят международният мир и сигурност.

Комисията предлага и насърчава държавите членки:

- да демонстрират солидарност с Украйна, като предоставят **продоволствена помощ, хуманитарна помощ и подкрепа за нейните сектори на селското стопанство и рибарството**, в тясно сътрудничество с международни партньори;
- да продължат да интегрират **облекчаването на дълговете в по-широк политически диалог и в стратегии и действия за финансиране**, за да се осигури **екологосъобразно възстановяване**;
- да осигурят редовно проследяване и анализ на цените на храните и продоволствената несигурност, което следва да се координира с други глобални участници, включително по отношение на равнищата на запасите на национално и регионално равнище, и да предоставят запаси на нуждаещите се държави;
- да продължат да подкрепят държавите в трансформацията към гъвкави и устойчиви селскостопански системи и системи за храни от водни организми;
- да засилят **хуманитарната помощ за регионите и групите от населението, които са най-силно засегнати от продоволствена несигурност**;
- да обмислят **макроикономическа помощ за развиващите се държави с ниски доходи и недостиг на храни**, в случай че са изпълнени условията за допустимост, за смекчаващи мерки в подкрепа на групите, които са най-силно засегнати от увеличението на цените (на храните);
- да се застъпват, включително на международни форуми, срещу **ограниченията и забраните за износ на храни**, както и за добре функциониращ **единен пазар**.

3. ПРОДОВОЛСТВЕНАТА СИГУРНОСТ В ЕС

3.1. Наличност и ценова достъпност на храните

В ЕС **наличността на храните не е под заплаха**, но това не може да се каже за **ценовата достъпност на храните** за лицата с ниски доходи.

ЕС в голяма степен задоволява самостоятелно потребностите си от редица селскостопански продукти и е нетен износител на пшеница. Той обаче е значим нетен вносител на някои продукти, чието (бързо) заместване може да е трудно, каквито са например фуражните протеини, слънчогледовото масло или морските храни. За потребителите няма опасност от масов дефицит. В ЕС стабилните доставки на храни не са застрашени, но посочените по-горе уязвими места, заедно с увеличаващите се разходи за входящи ресурси във веригата за доставки на храни, предизвикват по-нататъшно покачване на цените на храните. Ако значително по-високите производствени разходи на равнището на отделното земеделско стопанство не се компенсират от по-високите цени, това може да повлияе върху сигурността на доставките.

Във връзка с това Комисията наскоро създаде нов **Европейски механизъм за готовност и реакция при кризи в областта на продоволствената сигурност (EFSCM)⁴**, който има за цел да подобрява координацията на усилията на европейските и националните администрации, както и на съответните държави, които не са членки на ЕС, и на частни заинтересовани страни, за да се гарантират доставките на храни и продоволствената сигурност по време на криза. Механизмът, който започна своята работа на 9 март 2022 г., ще извърши **подробно проучване на рисковете и уязвимите места във веригата за доставки на храни в ЕС**, което ще бъде последвано от препоръки и подходяща мярка за тяхното ограничаване.

Добре функциониращият **единен пазар е основата на продоволствената сигурност и безопасността на храните в ЕС**, и това важи и в условията на **сегашната криза**. Нашите вериги на доставки са взаимозависими и всяко необосновано ограничение на единния пазар може да има нежелани последици, които могат да застрашат нашите доставки на безопасни храни. Комисията се противопоставя категорично на мерките на държавите членки за защита на вътрешните доставки на храни чрез възпрепятстване на износа. Такива **изкривяващи търговията мерки са по начало несъвместими с единния пазар и в крайна сметка ще се отразят отрицателно върху продоволствената сигурност**. Важно е държавите членки да координират мерките, за да се подобряват търговските потоци, а стоките и храните да достигат там, където има най-голяма нужда от тях. Създаването на **инструмента в подкрепа на единния пазар в извънредни ситуации** ще укрепи допълнително готовността и координационния капацитет на Съюза и ще намали рисковете от необосновани ограничения. Комисията и държавите членки **извършват скрининг на преките чуждестранни инвестиции** в рамките на Регламент (ЕС) 2019/452, съгласно който те могат да вземат под внимание тяхното потенциално въздействие върху доставката на критични ресурси, както и върху продоволствената сигурност.

⁴ COM(2021) 689 от 12.11.2021 г. „План за действие при извънредни ситуации за гарантиране на доставките на храни и продоволствената сигурност по време на криза“.

Новите случаи ще бъдат подложени на задълбочена оценка с оглед на възможното им въздействие върху доставките на храни и цените на храните.

Особено внимание следва да се посвети на най-уязвимите лица, включително на бежанците от Украйна, както и на лицата с ниски доходи, които вече са засегнати от високите цени на енергията и все още страдат от социално-икономическото сътресение, предизвикано от пандемията от COVID. Проучванията показват, че след увеличението на цените на храните през 2008 г., домакинствата са купували средно по-малко плодове и зеленчуци, като са се преориентирали към по-евтини храни, които обикновено са калорични, но бедни на хранителни вещества (т.е. в тях липсват витамини, минерали и влакнини, които са от съществено значение за здравето).

В контекста на **растящите цени на храните** са важни мерките на социалната политика — както за да се защитят от продоволствена несигурност най-уязвимите граждани, така и за да се гарантира, че всеки — и особено уязвимите групи, като семействата с деца, възрастните хора и хората с ниски доходи — може да си позволи здравословна и питателна храна в достатъчни количества. Тези мерки трябва да бъдат заложи в интегриран подход към първопричините за бедността и социалното изключване. Освен това Европейската гаранция за децата предоставя на държавите членки насоки за гарантиране на ефективен достъп до достатъчно и здравословно хранене за децата в нужда, включително до поне едно безплатно здравословно хранене през всеки учебен ден.

Държавите членки могат да използват средства от фондовете на ЕС, като например Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица (ФЕПНЛ), който подпомага действията на държавите от ЕС по предоставяне на храна и/или основно материално подпомагане на най-нуждаещите се и чрез който продоволствената помощ достига до над 15 милиона души. Държавите членки могат да добавят към своите ресурси средства по линия на Помощта за възстановяване в полза на сближаването и териториите на Европа (REACT-EU) и да използват във възможно най-голяма степен по отношение на своите програми по ФЕПНЛ допълнителните възможности за гъвкавост, предвидени в Действията по линия на сближаването за бежанците в Европа (CARE), както Комисията предложи неотдавна.

С цел да се облекчи въздействието на високите цени на храните върху най-уязвимите хора, държавите членки могат да въведат **намалени ставки на данъка върху добавената стойност** и да насърчават икономическите оператори да намаляват цените за потребителите. През декември 2021 г. Съветът постигна съгласие за реформа на ставките на ДДС на равнището на ЕС, което дава възможност на държавите членки да намалят допълнително, до 0 %, ставките си за някои стоки и услуги, като по този начин се отговаря на някои основни нужди, и предимно на нуждите от храна. Държавите членки вече могат да използват тази възможност, както и да извършват еднократни трансфери към домакинствата като ефикасно и ефективно решение за осигуряване на ценова достъпност.

3.2. Стабилизиране на селскостопанските пазари в ЕС и подпомагане на производителите

Изборът, който правят производителите, се влияе от пазарната динамика. За да се намали натискът от високите цени, чрез краткосрочни корекции може да се понижат търсенето на горива и използването на фуражи и да се увеличи

предлагането, като се създадат стимули за засяването на повече пролетна пшеница. Селскостопанските производители все повече възприемат устойчиви практики, което заслужава да се поощрява и занапред.

Общата селскостопанска политика (ОСП) и общата политика в областта на рибарството (ОПОР) предоставят набор от мерки, включително **предпазни мерки във връзка с цените**, както и възможност за предприемане на **извънредни мерки**. Тези мерки може да се използват за гарантиране на стабилни пазари и за справяне с извънредни обстоятелства. Целево подпомагане на производителите, които се сблъскват с повишени разходи за входящи ресурси, е необходимо, но то не бива да подкопава дългосрочните цели за по-гъвкава и устойчива продоволствена система.

Комисията **следи внимателно настоящото положение** чрез инструментите за проучване на пазара, разработени от 2008 г. насам⁵. За да проследява по-добре равнищата на запасите в тези условия на високи цени и усещане за несигурност по отношение на доставките, Комисията ще предложи на държавите членки да **съобщават месечни данни за частните запаси** от основни стоки за храни и фуражи, за да може да предоставя своевременен и точен обзор на тяхната наличност.

С оглед на настоящата извънредна ситуация Комисията предложи **пакет от мерки за подкрепа в размер на 500 милиона евро**, включително като използва резерва за кризи, за да подпомогне производителите, които са най-засегнати от сериозните последици от войната в Украйна. На тази основа държавите членки биха могли да предоставят финансова подкрепа на селскостопанските производители, за да се допринесе за световната продоволствена сигурност или да се преодолеят смущения на пазара, дължащи се на повишени разходи за входящи ресурси или на ограничения на търговията. Необходимо е да се дава предимство на подкрепата за селскостопански производители, които се ангажират с устойчиви практики, като същевременно се гарантира, че мерките са насочени към секторите и селскостопанските производители, които са най-силно засегнати от кризата. С цел да се отговори на евентуални предизвикателства във връзка с паричните потоци тази есен, Комисията ще разреши на държавите членки от 16 октомври 2022 г. да прилагат **по-високи равнища на авансовите суми при директните плащания** и при мерките за развитие на селските райони, свързани с площи и с брой животни.

Реакцията на ЕС по отношение на предлагането е ограничена от наличието на плодородни земи. С цел да се разшири капацитетът на ЕС за производство, днес Комисията прие акт за изпълнение, чрез който по изключение и за ограничено време на държавите членки се разрешава да **ползват дерогация от някои задължения за екологизиране**. По-специално те могат да позволят **производството на каквито и да било култури за храни и фуражи** върху земя под угар, която през 2022 г. е част от екологично насочени площи, като същевременно се запазва пълният размер на плащането за екологизиране. Тази

⁵ Обсерватории на пазара на продукти на селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост в ЕС: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/overviews/market-observatories_bg.
Европейска обсерватория на пазара на продукти от риболов и аквакултура (EUMOFA): <https://www.eumofa.eu/>.
Краткосрочна прогноза за пазара на селскостопански продукти, следващото издание е насрочено за 4 април: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/outlook/short-term_en#arablecrops.

временна мярка за гъвкавост ще даде възможност на селскостопанските производители да адаптират и разширят плановете си за отглеждане на култури тази година.

Комисията подкрепя държавите членки в използването на възможности за **намаляване на дела на добавяните биогорива**: това може да доведе до намаляване на земеделските земи, които в ЕС се използват за производство на суровини за биогорива, и по този начин да се намали натискът върху пазарите на храни и фуражи.

Що се отнася до операторите от сектора на рибарството, Комисията обмисля задействането на кризисния механизъм на ЕФМДРА⁶, който е предназначен да се използва при изключителни събития, водещи до значителни смущения на пазарите. Той позволява на държавите членки да предоставят компенсация на операторите за пропуснати приходи и икономически загуби, както и на признати организации на производители и асоциации на организации на производители, които съхраняват продукти от риболов⁷.

За да се даде възможност на държавите членки да преодолеят сериозните смущения в икономиката, произтичащи от войната в Украйна, на 23 март 2022 г. Комисията прие нова самостоятелна **временна рамка за кризисни ситуации**. Тази рамка позволява оказване на подкрепа за предприятия, които са пряко или непряко засегнати от кризата, включително селскостопански производители и рибари, под формата на помощ за осигуряване на ликвидност и помощ за увеличените разходи за газ и електроенергия. Тя разрешава отпускането на помощ, включително преки безвъзмездни средства, на производители, засегнати от кризата (например засегнатите от значителното увеличение на разходите за входящи ресурси, и по-специално фуражи и торове), както и на помощ за енергоемки предприятия (например за производители на торове и в преработвателната промишленост).

В краткосрочен план предмет на безпокойство е и **наличието на фуражи**. Животновъдите и производителите на аквакултури вече търсят алтернативни източници на доставки, които да заместят доставките, изгубени поради войната. Някои държави членки решиха да използват съществуващите в законодателството на ЕС⁸ възможности за гъвкавост по отношение на вноса в надлежно обосновани случаи, по изключение и за ограничено време, без да се застрашават безопасността на храните и здравето на потребителите. Комисията наблюдава тези национални мерки. Освен това се задействат предпазни мерки във връзка с пазара, за да се окаже подкрепа на пазара на свинско месо, предвид специфичните трудности в този сектор.

Високите цени на торовете насърчават по-ефикасната употреба и стимулират иновациите при използването на по-устойчиви алтернативи, като по този начин се допринася за определената в стратегията „От фермата до трапезата“ цел до 2030 г.

⁶ Европейски фонд за морско дело, рибарство и аквакултури (ЕФМДРА), в съответствие с член 26, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2021/1139.

⁷ В съответствие с механизма за съхранение, посочен в членове 30 и 31 от Регламент (ЕС) № 1379/2013 относно общата организация на пазарите на продукти от риболов и аквакултури.

⁸ Регламент (ЕО) № 396/2005 на Европейския парламент и на Съвета от 23 февруари 2005 г. относно максимално допустимите граници на остатъчни вещества от пестициди във и върху храни или фуражи от растителен или животински произход и за изменение на Директива 91/414/ЕИО на Съвета.

загубите на хранителни вещества да се понижат с 50 %. В биологичното земеделие например се използват ограничени количества минерални торове, поради което то е изложено в по-малка степен на въздействието от увеличението на цените. В краткосрочен план обаче **цената и наличието на минерални торове** трябва да продължат да бъдат приоритет, докато се осъществи преходът към използване на устойчиви видове торове или методи за наторяване. Секторът за производство на торове в ЕС трябва да може да има достъп до необходимите вносни входящи ресурси, включително до газ за производството на торове в самия ЕС. Цените на торовете и доставките им за селскостопанските производители ще бъдат наблюдавани, за да се гарантира, че перспективите за реколтите в ЕС не са застрашени.

4. ОСИГУРЯВАНЕ НА ГЪВКАВОСТ НА ПРОДОВОЛСТВЕНАТА СИСТЕМА

4.1. Устойчиви продоволствени системи

Краткосрочните мерки за спешна подкрепа са важни, но те не могат да заменят дългосрочното преориентиране на сектора на храните към устойчивост и гъвкавост.

Продоволствената устойчивост е от решаващо значение за продоволствената сигурност. Ако не се извърши преходът, предвиден в стратегията „От фермата до трапезата“ и стратегията за биологичното разнообразие, продоволствената сигурност ще бъде изложена на сериозен риск в средносрочен и дългосрочен план, с необратими последици в световен мащаб. При изпълнението на тези стратегии Комисията има голямо желание да **гарантира, че не се подкопава общата производителност на селското стопанство, отглеждането на риба и производството на морски храни в ЕС.**

Осъзнавайки пределно ясно взаимовръзките между нашето здраве, екосистемите, веригите на доставки, моделите на потребление и ограничените възможности на планетата, Комисията изложи в стратегията „От фермата до трапезата“ своята визия за **справедлива, здравословна и екологосъобразна продоволствена система.** В нея Комисията подчерта, че е важно продоволствената система на ЕС да е гъвкава, за да може при всякакви обстоятелства да осигурява достъп до достатъчно доставки на храни за гражданите, които те да могат да си позволят, както и за да се осъществи преход към устойчиви продоволствени системи по справедлив и демократичен начин, в съответствие с Европейския стълб на социалните права.

Сегашната криза разкрива зависимостта на продоволствената система на ЕС от вносни входящи ресурси, като изкопаеми горива, торове, фуражи и суровини, и заедно с това потвърждава необходимостта от **основно преориентиране на селското стопанство на ЕС** и на продоволствените системи на ЕС към устойчивост, в съответствие със Зеления пакт и реформираната ОСП, както и с помощта на действията, предложени в Дългосрочната визия за селските райони⁹.

⁹ Дългосрочна визия за селските райони на ЕС — към по-силни, свързани, устойчиви и проспериращи селски райони до 2040 г., COM/2021/345 final.

Подобреното и намалено използване на входящи ресурси (хранителни вещества, пестициди) и биологичното земеделие (което разчита в по-малка степен на такива ресурси) са стълбовете на прехода към устойчиво селско стопанство. Прекратяването на разхитителното изхвърляне на улов в морето и борбата с незаконния, недеklarиран и нерегулиран риболов ще спомогнат за постигане на устойчиви равнища на рибните запаси. Сегашната криза показва отчетливо и цената на бездействието, както и належащата нужда да решаваме предизвикателствата по отношение на селскостопанската производителност и екологичните последици от непреките промени в земеползването, включително в трети държави.

Иновациите чрез научни изследвания, знания, технологии, агроекология и възприемане на най-добри практики могат да смекчат натиска върху разходите за входящи ресурси, без да навредят на капацитета за производство, и **да доведат до дългосрочен напредък в производителността**, така че да се осъществи екологичният преход. Което е по-важно — иновациите ще спомогнат за извършването на коренна промяна в обществото, като намаляват разхищението на храни, поощряват хранителни режими, в които присъстват повече продукти от растителен произход, и изграждат партньорства с трети държави за развитие на устойчиви продоволствени системи. Подобрената информация за устойчивостта на нашите храни ще даде възможност на потребителите да правят устойчив избор. Борбата със загубата и разхищението на храни намалява натиска върху ограничените природни ресурси и води до икономии, а преразпределянето на излишъците от храни помага на нуждаещите се.

Необходимо е да се дава предимство на действията, които повишават **добивите по устойчив начин** чрез технологични и агроекологични иновации. Комисията ще предложи нови правила, чрез които да се улесни пускането на пазара на **продукти за растителна защита, съдържащи биологично активни вещества**. Тя също така понастоящем извършва оценка на варианти на нови правила за **нови геномни техники** с потенциал за създаване на растителни сортове, които са по-издръжливи на промени в температурата и на климатични заплахи, по-устойчиви срещу вредители по растенията и по-ефикасни при употребата на торове. С цел да се запази плодородието на почвите, мисията „Пакт за почвите за Европа“ по програмата „Хоризонт Европа“ си поставя за цел създаването на 100 „живи лаборатории“ и стопанства — образци, които ще водят прехода към добро състояние на почвите.

Сегашната драматична криза потвърждава, че трябва да **ускорим прехода на продоволствената система към устойчивост**, за да бъдем по-добре подготвени за евентуални бъдещи кризи. Като последващо действие след проведената през 2021 г. среща на високо равнище на ООН на тема „Продоволствени системи“ Комисията ще се ангажира в осем коалиции¹⁰, които са насочени към трансформация на продоволствената система, гъвкавост и устойчив растеж на производителността.

¹⁰ Осемте коалиции, в които ще участва Комисията, са: „Храната никога не се разхищава“, „Здравословни режими на хранене от устойчиви продоволствени системи за децата и за всички“, „Училищна храна“, „Водни („сини“) храни“, „Агроекология“, „Нулево равнище на глад“, „Борба с продоволствените кризи чрез подход, основан на взаимовръзката между хуманитарната дейност, развитието и мира“, „Устойчив растеж на производителността“. За повече информация: <https://foodsystems.community/coalitions/>.

Решаващо значение за подпомагане на прехода към **устойчиви селскостопански практики и гъвкави производствени системи** ще имат стратегическите планове по ОСП за периода 2023—2027 г., по-специално чрез съчетаване на по-силно ориентирана към резултати рамка на политиката и по-ефективен набор от инструменти и механизми на политиката. Това ще бъде средоточието на предстоящите коментари на Комисията относно проектоплановете на държавите членки.

Комисията призовава държавите членки да осигурят **по-справедливо разпределение на подпомагането на доходите**, за да се повиши по-специално гъвкавостта на малките и средните земеделски стопанства, тъй като те са уязвими по отношение на променливостта на пазарите, а това може да застраши непрекъснатото им функциониране. Комисията също така насърчава държавите членки да използват в по-голяма степен фонда за развитие на селските райони, за да финансират **инструменти за управление на риска**, да оказват помощ на селскостопанските производители с цел справяне със загубите на приходи и доходи и да съдействат за развитието на къси вериги на доставки и други видове диверсификация на доходите на стопанствата. Тя също така приветства плановете за улесняване на **достъпа до кредит** за селскостопанските производители, така че те да могат да инвестират в устойчиви производствени методи, в това число например в производството и използването на енергия от възобновяеми източници.

В този контекст Комисията очаква също така държавите членки да определят и да въведат нов механизъм за обвързаност с условия по начин, който **допринася максимално за целите в областта на климата и околната среда, като същевременно свежда до минимум потенциалното краткосрочно въздействие върху капацитета за производство**. Така например минималният дял от обработваемата земя, който трябва да се задели за целите на биологичното разнообразие, следва да се използва по-скоро за поддържане и създаване на непроизводителни елементи, като особености на ландшафта (например дървета и живи плетове), отколкото за оставяне на земята под угар (което би ограничило производствения потенциал на ЕС).

Държавите членки настоятелно се приканват да преразгледат своите стратегически планове по ОСП с цел оказване помощ на селскостопанските производители при възприемането на практики, **чрез които се оптимизира ефикасността на торовете и така се намалява тяхното използване**. Това може да се постигне по-специално чрез прецизно земеделие, но също така и чрез биологично земеделие и агроекология, като важна роля за по-ефикасната употреба на торове изпълняват също така консултациите и обучението относно управлението на хранителните вещества. В това отношение държавите членки следва да използват в пълна степен възможностите на своите стратегически планове по ОСП, както и оптимизирането и намалената употреба на други входящи ресурси (например антибиотици и пестициди), и да се ангажират с улавяне на въглероден диоксид.

4.2. Повишаване на гъвкавостта чрез намаляване на зависимостта от изкопаеми горива и вносни входящи ресурси

За да бъде гъвкав секторът на храните в ЕС, са необходими диверсифицирани източници на внос и възможности за пазарна реализация, които да се осигуряват чрез амбициозна и стабилна търговска политика както на многостранна основа, така и посредством търговски споразумения. Войната в Украйна и реакцията на пазарите показва, **че е нужно да се решава въпросът за**

зависимостта на европейските сектори на селското стопанство и рибарството от вноса на енергия и енергоемки продукти.

Особено важна цел е да се намали зависимостта от минерални торове, произведени с изкопаеми горива. Азотните торове се произвеждат главно с природен газ (както като източник на енергия, така и като реагент). Инвестициите в кръговата биоикономика допринасят за заместването на продукти, материали и енергия на основата на изкопаеми горива, като по този начин спомагат за декарбонизацията на икономиката¹¹. Важна област на иновации е производството на минерални торове с чисти технологии. Комисията подкрепя преминаването към „зелен“ амоняк¹², например като производителите на торове използват екологично чист водород, както е посочено в стратегията на Комисията за водорода¹³, с подкрепата на **Алианса за чист водород** и инвестиции в размер на 800 милиона евро.

Ключови хранителни вещества за осигуряването на добри добиви от висококачествени полски култури са **фосфатите и поташът**. По отношение на двете вещества е налице остра зависимост от вноса, тъй като повечето запаси са в трети държави, включително в Русия, Китай, Мароко и Беларус. Износът на поташ от Русия и Беларус съставлява 40 % от световната търговия. В резултат на наскоро приетите санкции ЕС ще трябва да замести дела, които имат във вноса тези две държави (съответно поташ — 60 % и фосфати — 35 %), с други източници. Снабдяването с тези входящи ресурси от други източници може да се улесни от вече действащите споразумения за свободна търговия. Комисията ще следи внимателно положението, за да може да предвиди евентуален недостиг и — ако е необходимо — да предприеме временни коригиращи действия за улесняването на такова снабдяване.

Чрез програмата „Хоризонт Европа“ Съюзът ще продължи да инвестира в научни изследвания и иновации, благодарение на които в ЕС да се замести използването на синтетични торове и да се ускори преходът към устойчиви, кръгови и ефективно използващи ресурсите продоволствени системи. По една от работните програми за 2021—2022 г., които се осъществяват в рамките на „Хоризонт Европа“, за секторите на кръговата икономика и биоикономиката ще бъде заделен значителен бюджет в размер на 268,5 милиона евро. Освен това на партньорството „Кръгова биотехнологична Европа“ ще бъдат предоставени до 1 милиард евро за период от седем години, с което ще бъде засилена позицията на първичните производители. Това подкрепя обещаващите направления, набелязани в стратегията за биоикономиката, като например **повишаването на устойчивото използване на биомаса, оползотворяването на ценни хранителни вещества** (в това число фосфати¹⁴ и хранителни вещества от оборския тор) и **производството**

¹¹ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/farming/documents/factsheet-agri-value-chains_en.pdf https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/farming/documents/factsheet-agri-water-nutrients-waste_en.pdf.

¹² В средносрочен до дългосрочен план например в Испания, Нидерландия, Австрия и Швеция може да влязат в действие проекти на стойност от порядъка на 30—35 милиарда евро.

¹³ COM(2020)301 final.

¹⁴ Например: *Phos4You: deploying phosphorus recycling from wastewater in North-West Europe* [*Phos4You: внедряване на рециклирането на фосфор от отпадъчни води в Северозападна Европа*] [Phos4You - PHOSphorus Recovery from waste water FOR YOUr Life | Interreg NWE \(nweurope.eu\)](https://www.phos4you.eu/).

на алтернативи на биологична основа (включително като се използват странични продукти и потоци от остатъци и отпадъци), за да се затвори цикълът на хранителните вещества, като същевременно се опазва качеството на водите, въздуха и почвите. Ще бъде улеснен достъпът до вътрешния пазар на продукти от кръговата икономика¹⁵. Комисията ще продължи да обмисля по-нататъшни безопасни регулаторни стъпки, за да се създадат по-широки възможности за използване на оползотворени хранителни вещества от оборски тор. Комисията освен това ще разработи заедно с държавите членки план за действие за интегрирано управление на хранителните вещества, чрез който да се реши проблемът със замърсяването с хранителни вещества при източника и да се повиши устойчивостта на сектора на животновъдството.

В индустриализираните държави използването на енергия в селското стопанство и в производството на морски храни вече намалява поради повишаването на ефективността¹⁶. В това отношение може да се постигне още повече чрез по-голяма **ефективност при използването на азот, оползотворяване на биомаса и по-малко разхищение на храни**. Целеви научни изследвания и иновации ще имат за задача да продължи да се подобрява ефективността на прилагането на торове на равнището на отделното земеделско стопанство, като наред с другото се внедряват техники за **прецизно земеделие**. С финансирането от ЕС освен това се насърчават изследванията в областта на устойчивите системи за производство на храни, в това число **смесено земеделие, агроекология или биологично производство**. Важна роля в тези системи играят бобовите култури: те улавят азот и се нуждаят от по-малко азотни торове, поради което ще им бъде отделено специално внимание. Чрез иновации, които намаляват използването на продукти за растителна защита и на механично плевене, може да се намали употребата на дизелово гориво за трактори.

Употребата на изкопаеми горива при производството на морски храни може да се намали и чрез съчетаване на **устойчивото управление на рибните запаси** и използването на риболовни кораби с по-голяма енергийна ефективност.

Друг приоритет, за който допринасят стратегическите планове по ОСП, ЕФМДРА¹⁷, както и финансирането по линия на Next Generation EU, е **ускоряването на производството и използването на енергия от възобновяеми източници**. Производството на електроенергия в земеделските стопанства чрез вятърна или слънчева енергия или чрез биогаз ще засили адаптивността на самите стопанства, като заедно с това ще допринесе за сигурността и устойчивостта на европейските енергийни доставки. В тази криза трябва да избягваме използването на хранителни и фуражни култури като суровини за увеличаването на биогоривата. Комисията призовава държавите членки да разширят инвестициите в производството на биогаз, което стопанства и стопански кооперативи извършват от устойчиви източници на биомаса, включително по-специално отпадъци и остатъци от селското стопанство и отглеждането на аквакултури, и по този начин да вкоренят създаването на стойност в икономиката на селските райони.

¹⁵ След влизането в сила на 15 юли 2022 г. на Регламент (ЕС) 2019/1009 относно предоставянето на пазара на ЕС продукти за наторяване.

¹⁶ *Crippa et al.*, 2021 г. *Nature Food*. <http://www.nature.com/articles/s43016-021-00225-9>.

¹⁷ Европейски фонд за морско дело, рибарство и аквакултури.

Намаляването на зависимостта от вноса на фуражи е част от по-широката трансформация на продоволствената система на ЕС, която включва също така преминаването към хранителни режими, в които присъстват повече продукти от растителен произход, и осигуряването на по-устойчива и автономна продоволствена система. В своята Версайска декларация Европейският съвет призова за насърчаване на **производството на растителни протеини в ЕС**.

Най-малко 19 държави членки възнамеряват да използват в своите стратегически планове по ОСП за периода 2023—2027 г. възможностите за предоставяне на „обвързано с производството подпомагане“ за протеинови култури. Комисията призовава държавите членки да използват и други възможности за подпомагане на производството на растителни протеини, включително специалните секторни интервенции, в рамките на **устойчиви селскостопански системи, основаващи се на диверсифицирани източници на фуражи**. Комисията ще обърне специално внимание на протеиновите култури в своята обобщена оценка на стратегическите планове по ОСП на държавите членки¹⁸, като ще направи и преглед на политиката, набелязана в нейния доклад от 2018 г. за развитието на растителните протеини в ЕС¹⁹.

¹⁸ Член 141, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2021/2115.

¹⁹ COM(2018) 757 final.

Комисията:

- ще подпомага чрез **Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица (ФЕПНЛ)** действията на държавите от ЕС по предоставяне на храна и/или основно материално подпомагане на най-нуждаещите се;
- **ще предостави пакет от мерки за подкрепа в размер на 500 милиона евро** в помощ на най-засегнатите селскостопански производители;
- ще задейства **предпазни мерки във връзка с пазара** в подкрепа на конкретни пазари и по-късно тази година ще разреши прилагането на по-високи равнища на **авансовите суми при директните плащания**;
- ще прилага нова самостоятелна **временна рамка за кризисни ситуации** за държавните помощи;
- ще разреши на държавите членки **през 2022 г. да ползват дерогация от някои задължения за екологизиране**, за да може да се освободи за производството допълнителна земеделска земя.

Държавите членки се насърчават:

- да използват новите стратегически планове по ОСП, за да **дадат предимство на инвестициите, които намаляват зависимостта от газ, горива и входящи ресурси (като пестициди и торове)**, например:
 - инвестиции в устойчиво производство на биогаз, с които да се намали зависимостта от руския газ;
 - инвестиции в прецизно земеделие, с които да се намали зависимостта от синтетични и минерални торове, както и от химически пестициди;
 - подкрепа за улавяне на въглероден диоксид, с която да се намалят емисиите на парникови газове и да се осигурят по-добри доходи за селскостопанските производители;
 - подкрепа за агроекологични практики, с която да се намали зависимостта от химически входящи ресурси и да се осигури трайна продоволствена сигурност;
- да **гарантират ефективността и обхвата на системите за социална закрила**, както и достъпа на нуждаещите се до основни услуги.

5. ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

Непровокираната война на европейския континент отново предизвика появата на продоволствена несигурност за Украйна — държава с едни от най-плодородните почви в Европа.

Във Версайската декларация на Европейския съвет се отправя призив към Комисията да предприеме спешни действия, за да предложи възможно най-бързо варианти за справяне с растящите цени на храните и с проблема със световната продоволствена сигурност. В настоящото съобщение се очертават незабавни и текущи действия в подкрепа на продоволствената сигурност за гражданите на Украйна, както и в подкрепа на продоволствената сигурност в държави с недостиг на храни. В него се разглеждат въпросът за ценовата достъпност на храните в ЕС и

конкретните краткосрочни предизвикателства за производителите, които се сблъскват с високи разходи за входящи ресурси. Припомня се ангажиментът на Комисията към Зеления пакт и стратегията „От фермата до трапезата“ и се определят средносрочни действия в подкрепа на прехода към устойчива продоволствена система.

Комисията призовава държавите членки да се ангажират активно и да предприемат бързо действията, необходими за решаването на неотложните въпроси и за овладяването на уязвимите места в дългосрочен план. Държавите членки са в състояние да въведат много от тези мерки, без да е нужна допълнителна регулаторна рамка на равнището на ЕС. По-конкретно Комисията настоятелно приканва държавите членки да преразгледат своите планове по ОСП, когато това е необходимо, за да гарантират гъвкавостта на продоволствената система.

В същото време Комисията ще увеличи усилията си и ще засили сътрудничеството си с международни организации и други ключови участници за своевременното и ефективно справяне с последиците от руското нашествие в Украйна за световната продоволствена сигурност.